

STOWARZYSZENIE INSPEKTORÓW OCHRONY DANYCH OSOBOWYCH

Integrujemy środowisko Inspektorów Ochrony Danych Osobowych. Optymalizujemy kwalifikacje i umiejętności zawodowe związane z zarządzaniem systemami bezpieczeństwa informacji i ochroną danych osobowych

WYBORY PREZYDENCKIE 2020

W dniu **15 września 2020 r.** Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie zbadał (sygn. akt VII SA/Wa 992/20) skargę na decyzję Prezesa Rady Ministrów z 16 kwietnia 2020 r., polecającą Poczcie Polskiej przygotowanie wyborów na Prezydenta RP w trybie korespondencyjnym w dniu 10 maja 2020 r. Niewątpliwie ta kwestia ma bezpośredni związek z problematyką ochrony danych osobowych.

To właśnie na podstawie decyzji administracyjnej Prezesa Rady Ministrów Poczta Polska S.A. żądała od gmin udostępnienia spisu wyborców. Ponadto Poczta Polska na podstawie tej decyzji administracyjnej wystąpiła i otrzymała od Ministra Cyfryzacji dane obywateli z rejestru PESEL.

Zgodnie z orzeczeniem WSA: decyzja Prezesa Rady Ministrów została wydana z RAŻĄCYM NARUSZENIEM PRAWA I BEZ PODSTAWY PRAWNEJ. Teraz okazuje się, że decyzja, na której poczta opierała swoje żądania, jest nieważna.

„W dacie wydania przez Prezesa Rady Ministrów zaskarżonej decyzji nie istniał żaden przepis rangi ustawowej, który wyłączałby stosowanie art. 157 i art. 187 § 1 i § 2 Kodeksu wyborczego i przyznawał w tym zakresie uprawnienia innemu organowi. Nie był takim przepisem art. 11 ust. 2a, ust. 3 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych, który stanowił podstawę prawną wydanej przez Prezesa Rady Ministrów decyzji. Tym samym Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie stwierdził, że zaskarżona decyzja została wydana bez podstawy prawnej. W ocenie Sądu zaskarżona decyzja naruszała także art. 127 ust 1 Konstytucji R.P., albowiem nie gwarantowała wyborcom przeprowadzenia wyborów powszechnych, równych, bezpośrednich i odbywających się w głosowaniu tajnym, naruszała także art. 7 Konstytucji R.P., art. 6 Kodeksu postępowania administracyjnego oraz art. 5 ustawy z dnia 8 sierpnia 1966 r. o Radzie Ministrów.”

Pełna treść komunikatu WSA w Warszawie:

<https://bip.warszawa.wsa.gov.pl/.../komunikat-w-sprawie-o...>

Warto przypomnieć, iż Stowarzyszenie Inspektorów Ochrony Danych Osobowych już w kwietniu br. wskazywało na wątpliwość prawnej zgodności decyzji Prezesa Rady Ministrów i idące za nią konsekwencje dla Wójtów, Burmistrzów i Prezydentów Miast, jeśli przekażą spisy wyborców Poczcie Polskiej. Podejmując aktywne działania w dniu 27 kwietnia 2020 r. Prezes Zarządu w imieniu Zarządu SIO DO wystosował dwie interwencje do organów państwowych odpowiadających za przeprowadzenie wyborów "kopertowych" tj. do Pana Jacka Sasina - Wiceprezesa RM oraz Pana Michała Dworczyka - Szefa Kancelarii Prezesa Rady Ministrów, wskazując na jednoznaczny brak podstawy prawnej, która obligowała by JST do udzielenia informacji. Wobec braku podstawy prawnej Samorządowcy, którzy udzieli Poczcie Polskiej żądanych informacji narazili się na postępowania karne. Skany dokumentów skierowanych przez SIO DO dostępne są poniżej:

- [ZAPYTANIE SKIEROWANE DO PANA JACKA SASINA - WICEPREMIERA](#)
- [ZAPYTANIE SKIEROWANE DO PANA MICHAŁA DWORCZYKA - SZEFA KANCELARII PREZESA RADY MINISTRÓW](#)

Do chwili obecnej odpowiedzi na skierowane zapytania nie zostały udzielone. Trwamy w cierpliwym oczekiwaniu.

Warto przytoczyć wypowiedź Prezesa SIO DO:

02.05.2020

Cyt. z wywiadu: „Jarosław Feliński, prezes Stowarzyszenia Inspektorów Ochrony Danych Osobowych (SIO DO). Sytuacja związana z przesłanymi do samorządów 23 kwietnia w godzinach nocnych pismami wymaga wyjaśnienia, z kilku ważnych powodów. Otóż przesłane e-maile miały charakter wniosku. Wniosek w znaczeniu słownikowym jest co najwyżej prośbą. Wynikiem zaś rozpoznania w takiej sytuacji może być odpowiedź pozytywna lub negatywna, z kolei wskazany w art. 99 termin 2 dni roboczych wydaje się koniecznością.”

Pełna treść wywiadu: <https://next.gazeta.pl/.../7,173953,25912196,ekspert-ds...>

W ramach dalszych działań prawnik SIO DO Pan Piotr Pawłowski wystosował skargę do Komisji Europejskiej dotyczącą bezprawnego przekazania Poczcie Polskiej danych osobowych z rejestru PESEL

przez Ministra Cyfryzacji. Minister Cyfryzacji udostępnił dane Polaków Poczcie Polskiej bez podstawy prawnej - stwierdził polski prawnik. I, wykorzystując mało znane unijne przepisy, złożył skargę bezpośrednio do Komisji Europejskiej.

04.05.2020

Cyt. z wywiadu: „*Nic złego w przekazywaniu danych obywateli nie widzi też prezes urzędu stojącego na czele ochrony prywatności. Ta deklaracja była impulsem, który skłonił polskiego prawnika do działania. Piotr Pawłowski, adwokat postanowił wykorzystać mało znane w Polsce prawo - możliwość wystąpienia ze skargą bezpośrednio do Komisji Europejskiej*”

Pełna treść wywiadu: <https://next.gazeta.pl/.../7.173953,25916896.skarga-do...>

Przytoczyć należy również opinię **Pani dr Ewy Kuleszy** w sprawie przekazania danych obywateli Poczcie Polskiej.

07.05.2020

Cyt. z wywiadu: „*W obecnym stanie prawnym Poczta Polska nie jest uprawniona do przetwarzania danych osobowych wyborców, nie jest bowiem podmiotem uprawnionym do przeprowadzania wyborów, a żaden przepis obowiązujących ustaw nie daje jej legalnej podstawy do uzyskania i wykorzystania danych wyborców. Udostępnienie jej danych ze zbioru PESEL stanowi naruszenie obowiązujących przepisów prawa nie tylko przez Poczta, jako pozyskującą dane osobowe bez wymaganej przesłanki, ale i Ministerstwo Cyfryzacji, które udostępniło te dane bez podstawy prawnej (decyzja Premiera nie jest źródłem prawa powszechnie obowiązującego, które to źródła prawa wymienia Konstytucja w art. 87). W obydwu przypadkach podmioty udostępniające i pozyskujące dane rażąco naruszyły prawo, za co grozi kara finansowa*”.

Pełna treść wywiadu: <https://www.msn.com/pl-pl/wiadomosci/other/ewa-kulesza-tworczyni-giodo-za-przekazanie-poczcie-danych-polakow-grozi-kara-finansowa/ar-BB13IYHy>

Podsumowując, zgłoszone wątpliwości co zgodności wydanej decyzji w kontekście przetwarzania okazały się uzasadnione. Strony RPO oraz WSA w Warszawie dotyczące wyroku:

<https://rpo.gov.pl/.../rpo-niewaznosc-decyzji-premiera-o...>

<https://bip.warszawa.wsa.gov.pl/.../komunikat-w-sprawie-o...>

Ponadto należy zwrócić uwagę na informację umieszczoną w postaci:

„Oświadczenie Prezesa UODO ws. pozyskiwania danych osobowych wyborców przez operatora pocztowego”

Źródło: <https://uodo.gov.pl/pl/138/1508>

data dostępności:

Podmiot udostępniający: Departament Komunikacji Społecznej

Wytworzył informację: Adam Sanocki 2020-04-24

Wprowadził, informację: Ewelina Janczylik-Foryś 2020-04-24 18:04:21

Ostatnio modyfikował: Ewelina Janczylik-Foryś 2020-04-25 12:33:27

„*W związku z powtarzającymi się pytaniami i wątpliwościami kierowanymi do organu nadzorczego dotyczącymi pozyskiwania danych osobowych wyborców przez operatora pocztowego w celu organizacji wyborów na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, Prezes Urzędu Ochrony Danych Osobowych przedstawia swoje stanowisko w sprawie. W polskim systemie prawa to Państwowa Komisja Wyborcza odgrywa kluczową rolę przy organizacji wyborów. Do zadań Państwowej Komisji Wyborczej zgodnie z art. 160 § 1. Kodeksu wyborczego należy m.in. sprawowanie nadzoru nad przestrzeganiem prawa wyborczego oraz sprawowanie nadzoru nad prowadzeniem i aktualizowaniem rejestru wyborców oraz sporządzaniem spisów wyborców. W świetle obowiązujących przepisów prawa to Państwowa Komisja Wyborcza, a nie Prezes Urzędu Ochrony Danych Osobowych, jest organem odpowiedzialnym za właściwy przebieg wyborów na Prezydenta RP.*

Prezes UODO pragnie zwrócić uwagę, że funkcjonujemy w specyficznym okresie pandemii, w którym wiele organów państwa stara się zapewnić ich, w miarę możliwości, normalne funkcjonowanie. W tym celu została uchwalona tzw. specustawa, która w czasie pandemii reguluje wiele aspektów naszego życia.

Zgodnie z art. 99 obowiązującej od 18 kwietnia 2020 r. ustawy z 16 kwietnia 2020 r. o szczególnych instrumentach wsparcia w związku z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2 (Dz. U. poz. 695) operator wyznaczony w rozumieniu ustawy z dnia 23 listopada 2012 r. - Prawo pocztowe, po złożeniu przez siebie wniosku w formie elektronicznej, otrzymuje dane z rejestru PESEL, bądź też z innego spisu lub rejestru będącego w dyspozycji organu administracji publicznej, jeżeli dane te są potrzebne do realizacji

zadań związanych z organizacją wyborów Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej bądź w celu wykonania innych obowiązków nałożonych przez organy administracji rządowej.

Dane, o których mowa w zdaniu pierwszym, **przekazywane są operatorowi wyznaczonemu, w formie elektronicznej, w terminie nie dłuższym niż 2 dni robocze od dnia otrzymania wniosku.** Operator wyznaczony **uprawniony jest do** przetwarzania danych wyłącznie w celu, w jakim otrzymał te dane.

Z powyższego przepisu prawa wynika, że operator pocztowy jest uprawniony do pozyskania od organu administracji publicznej danych osobowych wskazanych ww. przepisem prawa, jeżeli zachodzi jedna z dwóch niezależnych od siebie przesłanek. W pierwszym przypadku udostępnienie danych jest możliwe, jeżeli dane te są potrzebne do realizacji zadań związanych z organizacją wyborów Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej. Natomiast w drugim przypadku udostępnienie danych jest możliwe, jeżeli dane te są potrzebne w celu wykonania innych obowiązków nałożonych przez organy administracji rządowej. Nie ulega wątpliwości, że pierwsza przesłanka w obecnie obowiązującym stanie prawnym nie występuje.

W związku z wprowadzeniem ww. przepisu prawa Państwowa Komisja Wyborcza, która zgodnie z art. 157 § 1 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. - Kodeks wyborczy (Dz. U. z 2019 r. poz. 684 i 1504 oraz z 2020 r. poz. 568, 695), dalej: Kodeks wyborczy, jest stałym najwyższym organem wyborczym właściwym w sprawach przeprowadzania wyborów i referendów, zajęła stanowisko, określające rolę operatora pocztowego, a także obowiązek współpracy z nim w zakresie udostępnienia danych ze spisu wyborców^[1].

Z powyższego stanowiska wynika, że **w obrocie prawnym istnieje rozstrzygnięcie organu administracji rządowej, którego kopia w ocenie Państwowej Komisji Wyborczej powinna być dołączona do wniosku operatora wyznaczonego (operator w treści wniosków powołał się na decyzję Prezesa Rady Ministrów z dnia 16 kwietnia 2020 r.), nakładające obowiązek, o którym mowa w art. 99 ustawy o szczególnych instrumentach wsparcia w związku z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2, dla realizacji którego potrzebne jest pozyskanie danych osobowych przez operatora pocztowego, a tym samym uznać należy, że istnieje podstawa prawna do udostępniania tych danych operatorowi pocztowemu, o ile wniosek operatora o udostępnienie danych spełnia wymagania co do formy określone ww. przepisem prawa. Zgodnie bowiem z art. 6 ust. 1 lit. c rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (Dz. Urz. UE L 119 z 04.05.2016, str. 1, z późn. zm.^[2]), dalej: RODO, przetwarzanie jest zgodne z prawem jeżeli jest niezbędne do wypełnienia obowiązku prawnego ciążącego na administratorze.**

Należy ponadto wskazać, że Prezes Urzędu Ochrony Danych Osobowych podkreśla rolę zasad ochrony danych osobowych wskazanych w art. 5 RODO. Przepis art. 5 ust. 1 lit. f RODO jasno stanowi, że **dane osobowe muszą być przetwarzane w sposób zapewniający odpowiednie bezpieczeństwo danych osobowych, w tym ochronę przed niedozwolonym lub niezgodnym z prawem przetwarzaniem oraz przypadkową utratą, zniszczeniem lub uszkodzeniem, za pomocą odpowiednich środków technicznych lub organizacyjnych. Zarówno podmioty zobowiązane do przekazania danych osobowych, jak i operator wyznaczony, powinni zapewnić wysoki standard zabezpieczeń systemów informatycznych wykorzystywanych do przetwarzania tych danych, by zminimalizować ryzyka ich niezgodnego z prawem ujawnienia.** W celu wyeliminowania ryzyka naruszenia praw lub wolności osób głosujących w wyborach powinny zostać wdrożone adekwatne środki organizacyjne, aby zapewnić stopień bezpieczeństwa odpowiadający temu ryzyku. Prezes Urzędu Ochrony Danych Osobowych będzie przyglądać się całemu procesowi, współpracować z inspektorami ochrony danych, a w przypadku naruszeń podejmie stosowne kroki wobec administratorów danych."

^[1] Pismo Pana Sylwestera Marciniaka, Przewodniczącego Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 23 kwietnia 2020 r. (znak: ZPOW-421-10/20) kierowane do komisarzy wyborczych w celu przekazania wyjaśnień wójtom, burmistrzom i prezydentom miast - dostępne pod adresem: <https://samorząd.pap.pl/kategoria/aktualnosci/pilne-wyjasnienia-pkw-dotyczace-przekazania-spisow-wyborcow> (dostęp: 24.04.2020 r.).

^[2] Zmiana wymienionego rozporządzenia została ogłoszona w Dz. Urz. UE L 127 z 23.05.2018, str. 2.

<https://www.rpo.gov.pl/pl/content/rpo-niewaznosc-decyzji-premiera-o-organizacji-wyborow-korespondencyjnych-przez-poczte>

Ze skargi Rzecznika WSA stwierdził nieważność decyzji premiera o powierzeniu organizacji wyborów korespondencyjnych Poczcie Polskiej

Data: 2020-09-15

TA DECYZJA **RAŻĄCO NARUSZYŁA PRAWO I NIE MIAŁA PODSTAWY PRAWNEJ** - tak sąd administracyjny ocenił decyzję Prezesa Rady Ministrów z 16 kwietnia 2020 r., polecającą Poczcie Polskiej przygotowanie wyborów na Prezydenta RP w trybie korespondencyjnym 10 maja 2020 r. Uwzględniając skargę Rzecznika Praw i Obywatelskich, **sąd stwierdził nieważność tej decyzji** premiera Mateusza Morawieckiego. Sąd wskazał, że w tak ważnej kwestii, jaką jest wybór najważniejszej osoby w państwie, **nie można powoływać się na ogólne normy wynikające z ustawy "covidowej"**. A jedynym organem uprawnionym do organizacji wyborów w dniu wydania decyzji była Państwowa Komisja Wyborcza.

15 września 2020 r. Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie zbadał (sygn. akt VII SA/Wa 992/20) skargę **na decyzję** Prezesa Rady Ministrów z 16 kwietnia 2020 r., **polecającą** Poczcie Polskiej przygotowanie wyborów na Prezydenta RP w trybie korespondencyjnym w dniu 10 maja 2020 r. Na tej podstawie Poczta Polska wystąpiła do władz samorządowych o przekazanie jej spisów wyborców (znaczna część samorządów odmówiła). Do wyborów w tym trybie ostatecznie nie doszło. RPO wniósł skargę 28 kwietnia 2020 r. Wniósł, by sąd stwierdził nieważność decyzji Prezesa Rady Ministrów, bo rażąco naruszała ona prawo i negatywnie wpływała na prawa obywatelskie. RPO zarzucił jej:

- **brak podstawy prawnej oraz rażące naruszenie prawa**, polegające na poleceniu Poczcie Polskiej S.A. realizacji zadania, które w dniu jej wydania nie leżało w sferze zadań operatora publicznego. Przepisy ustawy z 5 stycznia 2011 r. - Kodeks wyborczy powierzają je odpowiednio komisarzowi wyborczemu, urzędnikowi wyborczemu, a także Głównemu Inspektorowi Sanitarnemu oraz Inspekcji Sanitarnej w przypadku osób poddanych kwarantannie;

- **naruszenie przepisów postępowania**, mające istotny wpływ na wynik sprawy, tj. przepisów ustawy „antykoronawirusowej” z 2 marca 2020 r., przez uznanie, że **polecenie przekazania** Poczcie Polskiej S.A. spisu wszystkich wyborców wyczerpuje przesłankę zapobiegania COVID-19.

W opinii Rzecznika sprawa ta stwarzała zagrożenie dla praw większości polskich obywateli mających czynne prawo wyborcze. Decyzja Prezesa Rady Ministrów **narusza zaś rażąco porządek prawny i wpływa negatywnie na prawa obywatelskie**.

Uzasadnienie zarzutu RPO wydania decyzji z rażącym naruszeniem prawa.

W stanie prawnym obowiązującym 16 kwietnia 2020 r. Poczta Polska S.A. nie mogła realizować zadań publicznych związanych z organizacją wyborów korespondencyjnych na urząd Prezydenta RP w zakresie i w sposób wskazany w decyzji Prezesa Rady Ministrów. Tego dnia obowiązywał rozdział 6a ustawy z 5 stycznia 2011 r. – Kodeks wyborczy, w którym przewidziano szczególne prawo niektórych wyborców (wyborców z niepełnosprawnościami, wyborców przebywających w obowiązkowej kwarantannie, izolacji, izolacji domowej oraz wyborców, którzy najpóźniej w dniu głosowania kończą 60. rok życia) do głosowania korespondencyjnego. Zastosowanie tych przepisów zostało w okresie stanu epidemii wykluczone na mocy art. 102 pkt 4 ustawy z 16 kwietnia 2020 r. o szczególnych instrumentach wsparcia w związku z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-Co-2. Weszła ona w życie 18 kwietnia 2020 r. - czyli dwa dni po decyzji premiera.

Kodeks wyborczy wszystkie czynności organizacyjne zastrzegł RPO o kompetencji urzędników wyborczych oraz komisji wyborczych. Operator pocztowy pełni w tym zakresie wyłącznie zadania techniczne, związane z dostarczeniem zaadresowanej już wcześniej przesyłki. Wybory Prezydenta Rzeczypospolitej przeprowadzają zaś Państwowa Komisja Wyborcza, okręgowe komisje wyborcze i obwodowe komisje wyborcze.

Poczta Polska S.A., na podstawie zaskarżonej decyzji nie może wykonywać żadnych zadań związanych z powszechnymi wyborami korespondencyjnymi Prezydenta RP, gdyż brak jest podstawy prawnej dla tego typu działań. Nie może być za nią uznana ustawa z 6 kwietnia 2020 r. o szczególnych zasadach przeprowadzania wyborów powszechnych na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej zarządzonych w 2020 r. – która była wtedy dopiero rozpatrywana przez Senat.

Organ stosujący prawo musi działać na podstawie prawa już obowiązującego, a nie namiastki tego prawa, jaką stanowi ustawa - co prawda uchwalona przez Sejm, ale będąca w dalszym ciągu przedmiotem prac legislacyjnych Senatu. Porządek prawny nie przewiduje zatem możliwości wydania decyzji administracyjnej w oparciu o spodziewaną, na skutek dokonywanych kalkulacji politycznych, podstawę prawną, która może (lecz nie musi) stać się elementem systemu prawnego.

Organy władzy publicznej nie mogą też wydawać decyzji administracyjnych w oparciu jedynie o oczekiwane kompetencje, które dany organ może ewentualnie uzyskać.

Wynika z tego, że Prezes Rady Ministrów wydał decyzję administracyjną z rażącym naruszeniem prawa. W dacie jej wydania nie istniała podstawa prawna do polecenia Poczcie Polskiej S.A. podjęcia przygotowania do zorganizowania wyborów Prezydenta RP w powszechnym trybie korespondencyjnym z uwagi na stan epidemii.

Polecenie zobowiązało Poczta Polską S.A. do przejęcia kompetencji zastrzeżonych dla innych organów władzy publicznej, tj. wymienionych w Kodeksie wyborczym jako właściwych do przygotowania wyborów. Powoduje to, że decyzja rażąco naruszyła prawo i była dla Poczty Polskiej S.A. niewykonalna już w chwili jej wydania.

Przeprowadzenie wyborów wiąże się m.in. z przetwarzaniem danych osobowych wyborców. Takie działania muszą być oparte na wyraźnej i precyzyjnej podstawie ustawowej (art. 51 Konstytucji). Za rażąco niezgodne w tymi standardami należy uznać zlecenie podjęcia i realizacji działań, obejmujących w ramach organizacji wyborów przetwarzanie danych osobowych wyborców, w drodze decyzji Prezesa Rady Ministrów, zawierającej polecenie skierowane do spółki akcyjnej.

Uzasadnienie naruszenia przepisów postępowania mających istotny wpływ na wynik sprawy Ustawa z 2 marca 2020 r. przewiduje możliwość wydawania m.in. przez premiera indywidualnych poleceń jednostkom samorządu terytorialnego, państwowym osobom prawnym czy przedsiębiorcom państwowym. Mogą one być wydawane wyłącznie „w związku z przeciwdziałaniem COVID-19”.

W ocenie RPO polecenie Poczcie Polskiej rozpoczęcia przygotowań do wyborów nie wyczerpuje przesłanki zapobiegania epidemii. Przepisy prawa nie przewidują bowiem ani powszechnego, ani ograniczonego głosowania korespondencyjnego w wyborach Prezydenta RP. Polecenie to nie może więc być podstawą podjęcia żadnych działań przez Poczta Polską.

Sam fakt wprowadzenia wielu ograniczeń związanych z przeciwdziałaniem rozprzestrzeniania się koronawirusa nie oznacza jeszcze, że organy władzy publicznej mogą w sposób dowolny interpretować przepisy powszechnie obowiązującego prawa i wydawać decyzje administracyjne bez podstawy prawnej i bez zbadania czy zaszły do tego przesłanki ustawowe. Takie działanie organów władzy publicznej narusza w sposób istotny zasadę zaufania obywateli do państwa. Przyczynia się też do powstania chaosu prawnego w sferze publicznej i systemie prawa a to wpływa niekorzystnie na prawa obywateli oraz funkcjonowanie państwa.

W skardze Rzecznik wnosił, by WSA wydał postanowienie o wstrzymaniu wykonania zaskarżonej decyzji. Polecenie zobowiązujące inne podmioty do realizacji zadań, które zostały zastrzeżone dla innych organów publicznych, prowadzi do podważenia fundamentów państwa prawa i zasad rządzących procesem wyborczym. Próba obejścia przepisów ustawowych poprzez akt administracyjny może bowiem zmierzać do wytworzenia nowego standardu., niezgodnego z obowiązującym prawem.

Przesłanką wstrzymania wykonania decyzji była poważna i realna obawa, że – wobec jej wykonywania – dojdzie do trwałej zmiany rzeczywistości z poważnym uszczerbkiem dla konstytucyjnych praw obywatelskich. Może to w sposób nieodwracalny zmienić bowiem dotychczasowe zasady przeprowadzania wyborów

8 lipca 2020 r. na posiedzeniu niejawnym WSA umorzył postępowanie z wniosku o wstrzymanie wykonania decyzji premiera. Sąd uzasadnił to tym, że - z przyczyn różnie ujmowanych i tłumaczonych - do wyborów 10 maja 2020 r. nie doszło. Kancelaria Prezesa Rady Ministrów wniosła, by WSA oddalił skargę. Wskazała, że decyzja ma pełną podstawę prawną w przepisach art. 11 ust. 2 w zw. z ust. 2a i 3 Ustawy COVID-19, a także w przepisach Kodeksu wyborczego. Decyzja miała na celu stworzenie warunków do tego, by w trakcie głosowania w wyborach Prezydenta RP zarządzonych na 10 maja 2020 r. nie dochodziło w ogóle lub dochodziło w jak najmniejszym możliwym zakresie do przypadków, w których ludzie biorący udział w głosowaniu będą się zakażali koronawirusem.

Wyrok WSA

WSA stwierdził **nieważność decyzji z powodu rażącego naruszenia prawa oraz z powodu braku podstawy prawnej** (art. 156 § 1 pkt 2 kpa).

Uzna, że decyzja premiera rażąco narusza następujące przepisy prawa: art. 7 i 127 ust. 1 Konstytucji RP, art. 157 § 1 i art. 187 § 1 i 2 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. - Kodeks wyborczy, art. 6 kpa, art. 5 ustawy z dnia 8 sierpnia 1996 r. o Radzie Ministrów, art. 11 ust. 2 w zw. z art. 11 ust. 2a i ust. 3 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych.

WSA przypomniał zasady na podstawie których wybiera się Prezydenta RP, tj. zasady powszechności, równości i bezpośredniości wyborów prezydenckich oraz tajności głosowania. WSA podzielił argumentację RPO w zakresie w jakim tylko wąska grupa wyborców określona w kodeksie wyborczym (art. 53a) mogła w dniu wydania zaskarżonej decyzji głosować w sposób korespondencyjny. Dodatkowo wskazał, że nie została zagwarantowana równość, bezpośredniość i tajność wyborów.

WSA wskazał, że jedynym organem uprawnionym do organizacji wyborów w dniu wydania decyzji na podstawie obowiązujących przepisów prawa była Państwowa Komisja Wyborcza, zaś organem zapewniającym jej obsługę było Krajowe Biuro Wyborcze. Nie istniały przy tym przepisy rangi ustawowej, które wyłączałyby stosowanie przepisów kodeksu wyborczego. Nie można uznać, iż przepisami takimi były

przepisy ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych. Jednocześnie WSA podkreślił, że wskazane przepisy kodeksu wyborczego nie pozostawiają wątpliwości co do sposobu ich interpretacji.

WSA podkreślił, że decyzja premiera została wydana wbrew lub z pominięciem art. 7 art. 6 kpa, art. 5 ustawy o Radzie Ministrów, art. 11 ust. 2 w zw. z art. 11 ust. 2a i ust. 3 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych.

Jednocześnie sąd wskazał, że przepisy ustawy z dnia 2 marca 2020 r. upoważniały Prezesa RM jedynie do wydawania poleceń w związku z przeciwdziałaniem COVID-19, nie zaś do polecenia innym jednostkom przygotowań do organizacji wyborów prezydenckich w trybie korespondencyjnym.

WSA odniósł się również do skutków społeczno-gospodarczych rażącego naruszenia prawa przez decyzję Prezesa RM, wskazując, iż decyzja ta wywołała w społeczeństwie stan niepewności (procedowanie ustawy z dnia 6 kwietnia 2020 r. o szczególnych zasadach przeprowadzania wyborów powszechnych na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej zarządzonych w 2020 r.) oraz podkreślając, iż z niezaprzeczonych doniesień medialnych wynika, iż organizacja tych wyborów wygenerowała wysokie koszty.

W ODNIESIENIU DO BRAKU PODSTAWY PRAWNEJ DLA ZASKARŻONEJ DECYZJI, WSA WSKAZAŁ, ŻE W TAK WAŻNEJ KWESTII, JAKĄ JEST WYBÓR NAJWAŻNIEJSZEJ OSOBY W PAŃSTWIE, NIE MOŻNA POWOŁYWAĆ SIĘ NA OGÓLNE NORMY WYNIKAJĄCE Z USTAWY Z DNIA 2 MARCA 2020 R. O SZCZEGÓLNYCH ROZWIĄZANIACH ZWIĄZANYCH Z ZAPOBIEGANIEM, PRZECIWDZIAŁANIEM I ZWALCZANIEM COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych.

Zdaniem WSA, w tej materii powinny być przestrzegane zasady legalizmu. Żaden z wyborców spoza wąskiej grupy określonej w kodeksie wyborczym nie mógł głosować korespondencyjnie, a zatem nie mogły odbyć się legalne wybory korespondencyjne w tej dacie. Organizacja wyborów to odrębne czynności określone w kodeksie wyborczym i nie mają one nic wspólnego z przeciwdziałaniem COVID-19.

Wyrok WSA nie jest prawomocny.

VII.511.26.2020

Istotność wyroku WSA, rozpoznanie przedmiotu wątpliwości, powinna być dostrzegana przez wszystkich administratorów i inspektorów ODO w bieżących działaniach na rzecz organizacji. W kontekście wydanego wyroku, należy oczekiwać zajęcia stanowiska przez Prezesa UODO.